

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA
ДЕПУТАТ ПАРЛАМЕНТА РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.105

MD-2073, Кишинэу, пр. Штефан чел Маре, 105

9 iulie 2009

FPC Nr. 223

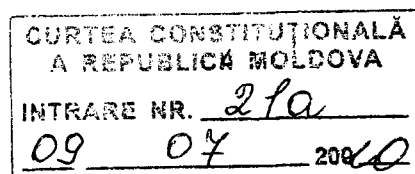
*Către
Curtea Constituțională*

SESIZARE
privind controlul constituționalității Legii nr. 95-XVIII din 21 mai 2010
pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Onorată Curte,

La 21 mai 2010 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 95-XVIII pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial r. 98-99/295 din 15 iunie 2010), care prevede modificarea și completarea Legii cu privire la Curtea Constituțională nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994, Codului jurisdicției constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 precum și a Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Astfel, în esența lor aceste modificări și completări se referă la competența Curții Constituționale, excluzând posibilitatea examinării de către Înalta Curte a hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova și hotărârilor Guvernului cu caracter individual. De asemenea, a fost stabilită Lista persoanelor oficiale de stat, exponente ale unui interes politic sau public deosebit, care sînt exceptate de la adresarea în instanța de contencios administrativ.

Considerăm că această lege a Parlamentului contravine prevederilor art. 1 alin. (3), art. 6, art. 8 alin. (1), art. 20, art. 26 alin. (1) și (2), art. 116 și art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova reieșind din următoarele considerente:

Potrivit art. I și art. II din Legea nr. 95-XVIII din 21 mai 2010, s-a inclus câte un alineat (4) în art. 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 și în art. 4 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 potrivit căruia *nu constituie obiect de examinare în Curtea Constituțională hotărârile Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova și hotărârile Guvernului cu caracter individual.*

Astfel, în opinia noastră această normă contravine în primul rând art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova potrivit căruia, *Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.*

Prin urmare, reieșind din această normă constituțională atribuția de control al constituționalității se referă la toate actele juridice enumerate, fără a exista vreo excepție în norma constituțională.

Mai mult ca atât, Curtea Constituțională a consemnat în pct. 3 din Hotărârea Nr. 10 din 16 aprilie 2010 pentru revizuirea Hotărârii Curții Constituționale nr. 16 din 28.05.1998 „Cu privire la interpretarea art. 20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărârii nr. 39 din 09.07.2001 că, *Constituția Republicii Moldova, prin art. 135 alin. (1) lit. a), abilitază Curtea Constituțională cu controlul constituționalității tuturor actelor adoptate de Parlament, fără a face distincție între actele normative și cele individuale.*

O altă critică privește modificarea Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Astfel, conform art. III din Legea nr. 95-XVIII din 21 mai 2010, art. 4 lit. a) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 s-a expus într-o nouă redacție, potrivit căreia, *nu pot fi atacate în instanțele de contencios administrativ actele exclusiv politice ale Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului, precum și actele administrative cu caracter individual, emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce*

*țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice cu responsabilități de protecție a intereselor generale ale statului sau ale instituțiilor publice a persoanelor oficiale de stat, exponente ale unui interes politic sau public deosebit, conform listei prezentate în anexă, parte integrantă a prezentei legi. Așa fiind, Legea contenciosului administrativ a fost completată și cu o anexă prin care a fost stabilită **Lista persoanelor oficiale de stat, exponente ale unui interes politic sau public deosebit, care sînt exceptate de la adresarea în instanța de contencios administrativ.***

În această privință se menționează că Curtea Constituțională a stabilit în pct. 5 din Hotărîrea Nr. 10 din 16 aprilie 2010 următoarele: *Dacă pentru această categorie de persoane (se referă la persoanele oficiale exponente ale unui **interes politic** deosebit) accesul la justiție, în funcție de caz, poate fi limitat, a doua categorie de persoane oficiale (se referă la persoanele oficiale exponente ale unui **interes public** deosebit), în special cele numite pentru durata mandatului, necesită un anumit grad de independentă. În scopul îndeplinirii cu bună-credință a funcțiilor publice și exercitării depline a mandatului pentru care au fost alese sau numite, în cazul în care apare un litigiu de muncă, **aceste persoane trebuie să se bucure de garanțiile unui proces echitabil.** Astfel, **judecătorii Curții Constituționale, judecătorii Curții Supreme de Justiție, Procurorul General, membrii CEC și alte persoane nu pot fi supuse aceluiași tratament precum persoanele politice.** Aceste persoane nu pot fi demise pînă la expirarea mandatului pentru lipsă de loialitate sau pierderea încrederii din partea grupurilor politice care le-au propus sau le-au numit. Dimpotrivă, de la aceste persoane se cere maximă independentă și respectarea tuturor rigorilor legalității și imparțialității în exercitarea atribuțiilor. Termenul mandatului exercitat de ei nu poate fi redus pentru motivele subiective menționate.*

Contrar celor expuse de către Înalta Curte, în această listă au fost incluși, inclusiv, președintele, vicepreședintele, judecătorul instanței judecătorești, judecătorul Curții Constituționale, Procurorul General, Președintele, vicepreședintele, secretarul, membrul Comisiei Electorale Centrale ș.a.

În consecință, este evident că excluzînd din obiectul de examinare în Curtea Constituțională hotărîrile Parlamentului, decretele Președintelui Republicii Moldova și hotărîrile Guvernului cu caracter individual, precum și exceptînd de la controlul judecătoresc în contenciosul administrativ a actelor administrative cu caracter individual, emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern ce țin de alegerea, numirea și destituirea din

funcțiile publice a persoanelor oficiale de stat, exponente ale unui interes public deosebit cum ar fi de exemplu președintele, vicepreședintele, judecătorul instanței judecătorești, judecătorul Curții Constituționale, Procurorul General, Președintele, vicepreședintele, secretarul, membrul Comisiei Electorale Centrale, Parlamentul Republicii Moldova a încălcat flagrant prevederile art. 20 din Constituție, care consfințește principiul constituțional al accesului liber la justiție, or *orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.*

De asemenea, amendamentele adoptate prin Legea nr. 95-XVIII din 21 mai 2010 privează în acest fel și de dreptul la apărare consfințit în art. 26 din Constituție. O asemenea atitudine a Parlamentului asupra acestor categorii de persoane este inacceptabilă într-un stat de drept cu o Constituție democratică, care prevede că dreptul la apărare este garantat și fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Conform art. 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute prin Convenție sau prin protocoalele sale adiționale au fost încălcate, are un alt drept, anume acela de a beneficia de un recurs efectiv, adică de o cale de atac efectivă în fața unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea ar fi fost comisă de către o persoană care acționează în cadrul funcțiilor sale oficiale. Astfel, prin ipoteza textului dat al Convenției este limpede exprimat faptul că dacă o persoană aflată sub jurisdicția statelor contractante a suferit o încălcare a vreunui din drepturile și libertățile protejate de Convenție sau de protocoalele sale adiționale, ea trebuie să aibă posibilitatea ca pe o cale procedurală prevăzută de lege să se poată adresa instanțelor naționale cu o plîngere, cu o acțiune în care să pună în discuție încălcarea astfel suferită și să obțină reparația corespunzătoare. Art. 13 din Convenție deschide posibilitatea titularilor drepturilor și libertăților pe care aceasta le garantează să ceară autorităților naționale să înlăture orice încălcare a acestora prin intervenția lor directă înainte de a se recurge la protecția lor internațională.

Dreptul la un recurs efectiv prevăzut în art. 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului își are originea în art. 8 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, care dispune că orice persoană are dreptul

la un recurs efectiv în fața jurisdicțiilor naționale competente împotriva actelor care încalcă drepturile fundamentale ce-i sînt recunoscute prin Constituție sau prin lege.

De asemenea, aceeași garanție este prevăzută în art. 2 paragraful 3 din Pactul ONU privitor la drepturile civile și politice.

De asemenea, nu trebuie făcută abstracție de împrejurarea că și alte texte ale Convenției Europene a Drepturilor Omului, cum este art. 6 paragraful 1, consacră accesul liber la justiție, dreptul la un proces echitabil, dreptul oricărei persoane la un tribunal, adică la o acțiune în justiție pentru a fi examinată o contestație privitoare drepturile și obligațiile sale cu caracter civil, o acuzație penală, sau posibilitatea formulării unei căi de atac împotriva unei măsuri a autorităților statale.

În consecință, se constată că Parlamentul a ignorat și art. 8 din Constituție conform căruia Republica Moldova s-a obligat să respecte tratatele la care este parte.

La 19 aprilie 2007, în hotărîrea asupra cauzei *Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda* (nr. 63235/00), examinată de Camera Mare, CtEDO a recunoscut următoarele: *pentru a concluziona în sensul neaplicării art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, sînt necesare două condiții. În primul rînd, dreptul intern al Statului vizat trebuie să fi exclus în mod expres accesul la instanță în privința funcției sau categoriei de salariați în chestiune. În al doilea rînd, această derogare trebuie să aibă drept bază motive obiective, legate de interesul Statului.*

Prin urmare, remarcăm că atunci cînd Parlamentul a exclus în mod expres accesul la instanță în privința persoanelor oficiale de stat incluse în Lista sus-menționată, a neglijat cea de a doua condiție a „Testului Eskelinen”, or la această derogare nu s-a pus drept bază motive obiective, legate de interesul Statului, ci mai degrabă s-au urmărit interesele politice ale actualei alianțe de guvernare. Acest fapt se demonstrează, inclusiv, prin superficialitatea notei informative la proiectul Legii nr. 95-XVIII din 21 mai 2010, precum și graba cu care acesta a fost adoptat.

Prin adoptarea Legii nr. 95-XVIII din 21 mai 2010 guvernarea nu a urmărit interesul Statului, ci mai degrabă și-a creat instrumente de atac împotriva persoanelor oficiale de stat neloiale actualei puteri.

Excluzînd în mod expres accesul la instanță pentru președintele, vicepreședintele, judecătorul instanței judecătorești, judecătorul Curții Constituționale, Procurorul General, Președintele, vicepreședintele,

secretarul, membrul Comisiei Electorale Centrale, legislatorii au neglijat principiul nonpartidismului care stă la baza activității acestor persoane oficiale precum și principiul constituțional al separației și colaborării puterilor prevăzut de art. 6 din Constituție, care declară că în Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate.

De asemenea, Parlamentul a omis prevederile normei constituționale cuprinse în art. 116 din Constituție, or judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili.

Reieșind din cele expuse, Legea nr. 95-XVIII din 21 mai 2010 contravine inclusiv principiului constituțional al legalității care rezultă din garanția consfințită de art. 1 alin. (3) din Constituție, conform căruia Republica Moldova este un stat de drept. Acest fapt presupune ca subiecții de drept să respecte legile, să se subordoneze strict regulilor juridice.

În consecință, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale și art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională,

luînd act de importanța deosebită a problemei, impactul social și consecințele grave care ar putea surveni,

SOLICITĂM:

Exercitarea în regim de urgență a controlului constituționalității Legii nr. 95-XVIII din 21 mai 2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Cu respect,

Deputații în Parlament

[Signature] / M. Postolicol / *[Signature]* / C. Vremea /
M.E. Tkachuk / M. Tkaciuk / *[Signature]* / H. Băbiuc /
[Signature] / T. Potnaruc /
[Signature] / I. Murteanu /
[Signature] / E. Musac /